

Broedplaatsen, deel 3: Maakhaven

In deze serie neem ik u mee naar verschillende broedplaatsen in Den Haag. Dit keer gaan we naar Maakhaven gevestigd in de voormalige Petroleumhaven in Laakhaven aan de 1e Lulofsdwarsstraat 60. Maakhaven is meer dan een bedrijfsverzamelgebouw of een broedplaats. Het is een cultuurfabriek, waarin alle culturele en creatieve disciplines huisvesting kunnen vinden. “Een ateliercomplex met een netwerk van kunstenaars, ontwerpers en ambachtslieden”, zo vertelt Coen van Oven, bestuurder van de Stichting Luca, beheerder van het pand, tijdens ons bezoek.

Werken met kunststof tanks in de projectenhal

Het gebouw

Het gebouw van Maakhaven is het enige gebouwcomplex in Laakhaven dat nog herinnert aan de tijd dat daar een levendige industrie was. Het complex bestaat uit de voormalige Centrale Werkplaats van Shell (eerder Bataafse Oliemaatschappij) uit 1929, ontworpen door de architect J.D. Postma. Het pand heeft een bijzonder zaagtanddak, een zogenoemd sheddak, een reeks van evenwijdige zadeldaken die architecten vooral bij uitgestrekte fabriekshallen toepasten. Bij dergelijke daken voorzagen men de op het noorden gerichte steiler hellende schilden van glas. Dit voorkwam directe zoninstraling. Sheddaken werden voor het eerst toegepast bij mechanische weverijen in Engeland, shed (schuur of loods) genoemd. In Nederland zien we deze daken vanaf 1859 in de textielindustrie, vooral in Twente. Het is een mooi staaltje industrieel erfgoed. Toen de tl-verlichting breder werd toegepast, raakte het sheddak uit de gratie.

In de Centrale Werkplaats in de Petroleumhaven onderhield Shell zijn wagenpark en reviseerde er de benzinepompen ('afleverzuilen'). In 1951 ver-

rees bij de verbouw van de werkplaats de ernaast gelegen schilderwerkplaats met magazijn en portierswoning. In 1975 trok Shell uit het gebouw, dat daarna nog verschillende autobedrijven herbergde. In 2002 kocht de gemeente het pand in het kader van de herontwikkeling Laakhaven.

Het behoud

Stichting Luca kreeg het pand in 2002 in bruikleen van de gemeente. Bruikleen betekent het pand beheren en het noodzakelijke onderhoud verrichten. In 2013 hoorde de Stichting dat men eruit moest, omdat het pand voor de herontwikkeling van Laakhaven gesloopt werd. Stichting Luca heeft geprotesteerd tegen sloop ter behoud van het unieke pand. De Stichting kreeg steun vanuit verschillende hoeken (o.a. SHIE). De gemeenteraad ging in februari 2014 unaniem akkoord met het voorstel van de Stadspartij en Groen Links: 'Laat Maakhaven in Laakhaven'. Stichting Luca is direct gaan kijken of koop van het pand door de Stichting tot de mogelijkheden behoorde. Het College heeft in het Coalitieakkoord 2014-2018 'Vertrouwen op Haagse kracht' (p.24) aangegeven dat de gemeente wil investeren in het creatief en innovatief klimaat door middel van broedplaatsen, zoals Maakhaven

Capsulehotel achter Maakhaven; website capsulehotel.info

Het sheddak van de zijkant

Het sheddak boven de projectenhal; het kleine schild met glas, het grote schild is dicht

en de Besturing, de rafelranden van de stad. Het College noemt dit goed voor de creatieve en maakindustrie.

Stichting Luca heeft bouwkundige onderzoeken laten uitvoeren en het achterstallig onderhoud en de kosten en baten van herbestemming in kaart gebracht. Op dit moment zijn er 15 kunstenaars/ambachtslieden in het pand. Voor de financiële haalbaarheid moet dit groeien naar 40-44 ateliers, die deels nog in het pand gebouwd moeten worden. Samen met de huidige eigenaar (dienst DSO) kijkt Stichting Luca hoe zij het pand zou kunnen aankopen.

Coen van Oven: "Constructief is het pand in hartstikke goeie staat. Om het hele complex van 3000 m², bestaande uit twee grote loodsen en kantoorgebouwen, up-to-date te krijgen is € 500.000 nodig. Er is een onderhoudsplan opgesteld voor 15 jaar. DSO heeft ons een eeuwigdurende erfpacht aangeboden. We hebben daarmee de zekerheid dat we hier kunnen blijven."

Wat gebeurt er in Maakhaven?

Maakhaven huisvest alle vormen van kunst en ambacht. Coen is meubelmaker: "Wat we veel in huis hebben zijn bouwers, zoals timmerlieden, grote installatie- en decorbouwers, mensen die met polyester werken en met staal. Daarnaast hebben we grafisch ontwerpers en schilders.

We hebben een dansgroep gehad en een architect. Wij vinden het belangrijk om divers te zijn om het netwerk zo compleet mogelijk te maken. Het is goed voor onszelf, omdat we dan alles in huis hebben, maar het is ook leuk voor de plek en

voor de stad om het zo divers mogelijk te hebben. De nadruk ligt op het fysieke maken. Het heet ook Maakhaven. Het grootste gedeelte van het pand is loods. Het zijn grote koude ruimtes. Geen plek waar een fotograaf gaat zitten, of iemand die schildert. Op ons pad kwam wel 'my convenient garden', een zichzelf in standhoudend ecosysteem waarin groenten en vissen worden gekweekt. Het afvalwater van de vissen wordt opgepompt en dat krijgen de plantjes. Ze maken de systemen hier en ze experimenteren ermee totdat het werkt en dan verkopen ze de systemen aan restaurants en biowinkels. Dat is niet een bestaand ambacht en ook niet een kunstvorm, maar wel weer zo innovatief en leuk dat we dat ook een plekje hebben kunnen geven. Zo'n experiment, dat past hier ook echt wel."

Een belangrijk onderdeel van Maakhaven is de projecthal, waar mensen van Maakhaven zelf en van buiten ruimte kunnen huren voor grote culturele projecten. Dat kunnen ook klussen zijn: "Een plek die aan bijzondere eisen voldoet. Het is groot, je kan hier herrie maken, je kan hier bouwen, er kan een vrachtwagen naar binnen, er zijn hijskranen. Daardoor kun je grote dingen maken. Dingen die op verschillende plekken in de stad terug te vinden zijn, zoals voor Today'sart, openbare ruimtes, stadhuis, gemeentemuseum, festivals, decors. Het wordt allemaal hier gemaakt."

Meer weten over Maakhaven?

Zie: Maakhaven.nl. De volgende keer bezoeken we broedplaats Bink36.

Jacintha van Beveren, tekst en foto's